

DŮSLEDKY DIVERZITY A IMIGRACE: PŘÍPAD PHOENIXU*

KRYŠTOF KOZÁK

Abstract

The Consequences of Diversity and Immigration: The Case of Phoenix

The city of Phoenix, Arizona is an example of a modern metropolis where the white population ceased to be the majority and which is one of the first destinations for migrants coming from Mexico. The city is thus forced to address pressing issues related to the integration of immigrants. This study of the socioeconomic situation of Phoenix and of the public policies implemented by the city's government is a contribution to a more general debate over the future of U.S. immigration policy. Despite fears voiced by conservative commentators, most social indicators suggest that Phoenix is not an example of disastrous or out-of-control problems related to its high levels of immigration.

Keywords: USA, Phoenix, migration, Hispanics, illegal immigrants, education, crime

Úvod

Charakter a forma soužití obyvatel hispánského původu s bělošskou většinou patří k nejzávažnějším determinantám budoucího vývoje v USA. Kvůli vyšší natalitě a pokračujícímu legálnímu i ilegálnímu přistěhovalectví představují Hispánci nejrychleji rostoucí skupinu obyvatel a v řadě metropolitních oblastí již dnes tvoří většinu obyvatel. Rychlý nárůst počtu Hispánců, kteří podle demografických prognóz mohou počtem převyšovat bělochy v USA již kolem roku 2050, vyvolává v části většinové bílé společnosti obavy, a to zejména vzhledem k charakteru této hispanizované společnosti. Řada politiků, komentátorů i akademiků se proto snaží co nejvíce zpomalovat postupující hispanizaci, a to jak důrazem na zpříšňování a ráznější vynucování imigračních zákonů, tak prosazováním iniciativ

* Studie vznikla v rámci projektu SVV č. 2010-261503.

upevňujících postavení dominantní anglofonní kultury, jako například úřední styk výhradně v angličtině.

Na druhé straně pomyslné barikády stojí všichni ti, kteří nemají s rostoucími počty a vlivem Hispánců ve Spojených státech závažnější problémy. Jedná se o pestrou koalici, ve které najdeme kromě samotných Hispánců i velké zaměstnavatele v odvětvích vyžadujících levnou pracovní sílu či zastánce koncepce Spojených států jako multikulturní a multietnické země otevřené přistěhovalcům.

Tento zásadní koncepční spor se vede na mnoha rovinách a má mnoho podob. Jsou v něm využívány argumenty kulturní, sociologické, ekonomické, historické i etické. V mediálním diskursu je patrný i důraz na emotivní stránku, například zdůrazňování dichotomie my versus oni v případech odpůrců imigrace, či naopak poukazování na tragické lidské osudy konkrétních migrantů v případech jejich zastánců.

Širší rámec tohoto článku odráží výše popsanou obecnější debatu. Snaží se do ní ovšem přispět tím, že problém analyzuje v jedné konkrétní geografické lokalitě, městě Phoenixu v Arizoně. Tato změna měřítka nám umožňuje podívat se na daný problém novými očima, neboť je najednou možné zaměřit se na specifické projevy zvýšené diverzity v jasně vymezeném prostoru. Můžeme tak podrobně sledovat, k jakým nejdůležitějším změnám v jakých oblastech dochází. Závěrečná zjištění pak lze konfrontovat s obdobnými studiemi z dalších měst či lokalit a vytvořit tak mnohem solidnější a konkrétnější základ pro obecnější diskuse na dané téma.

Z metodologického hlediska je na začátek vhodné vymezit, proč je zrovna Phoenix vhodným městem pro tento typ výzkumu. I když bychom k zajímavým závěrům ohledně důsledků zvýšení podílu hispánského obyvatelstva jistě došli i v případě dalších měst, Phoenix je v mnoha ohledech pro toto téma obzvlášť vhodný. Především se jedná o velkoměsto, které za posledních dvacet let zažilo dramatický nárůst počtu obyvatel hispánského původu, a to z odhadovaných 20 % obyvatel v roce 1990 až na 48 % obyvatel v roce 2010.¹ Poloha v blízkosti hranice Mexika též hraje roli, ať už z hlediska tras ilegálních migrantů či pro udržování vazeb Hispánců s Mexikem.

Tento článek si klade za cíl zhodnotit, jakým způsobem se ve Phoenixu projevily rychlý nárůst hispánské populace. Tento problém bude zkoumán z různých hledisek důležitých pro vývoj města, například z hlediska distribuce politického vlivu, kvality školství, míry kriminality, růstu ekonomiky i změn sociálních vazeb uvnitř města. Relevantní jsou též důsledky zkoumaného procesu na postoje obyvatel ve městě.

¹ „2007 Population Estimates“, oficiální stránka U.S. Census Bureau, http://factfinder.census.gov/home/en/official_estimates_2007.html (staženo 28. 9. 2010).

Z hlediska systematickosti postupu je nejprve nutné podrobněji rozebrat historický a socioekonomický kontext, v jehož rámci došlo ve městě v posledních letech ke zvýšení podílu Hispánců. To nám umožní nejen lépe uchopit a vysvětlit jednotlivá dílčí zjištění, ale i přesněji interpretovat závěry relevantní pro širší souvislosti tématu. Poté následuje sekce věnovaná specifickým důsledkům zvyšující se diversity ve městě, které vycházejí z dostupných kvantitativních dat. Na tuto část naváže pasáž interpretující nejzávažnější problémy a jejich navrhovaná řešení. Závěr pak zasadí zjištěné výsledky do širšího kontextu a vytyčí další směry možného výzkumu.

Jedním z problémů je vytyčení hranic města. Samotné město Phoenix má podle odhadů z roku 2008 1,6 milionu obyvatel, nicméně je zároveň jádrem širší metropolitní oblasti Phoenix-Scottsdale-Mesa, se kterou pracuje Federální úřad pro sčítání lidu (*U.S. Census Bureau*). Ta čítá již 4 282 000 obyvatel a je neformálně označována jako Valley of the Sun (Údolí slunce). Vzhledem k tomu, že celý stát Arizona měl v roce 2009 pouze 6 595 000 obyvatel, je například v politickém životě státu rozhodující právě postoj obyvatel širšího metropolitního Phoenixu. Aby byla situace ještě složitější, tak se některé statistické údaje a politické funkce vztahují k okresu Maricopa. Ten zahrnuje město Phoenix a část jeho širšího okolí a patří k největším okresům ve Spojených státech (3 954 590 obyvatel).² Tato práce se věnuje převážně samotnému městu Phoenix, ale obsahuje i přesahy do jeho širšího okolí, které jsou vždy zdůrazněny.

Historický a socioekonomický kontext

Název města Phoenix je opravdu odvozen od bájného ptáka Fénixe, protože město bylo postaveno na ruinách starého sídliště kmene Hohokamů, který vybudoval i první zavlažovací kanály v oblasti. Phoenix byl sice založen na území, které dříve patřilo Mexiku, ale na rozdíl od dalších měst na americkém jihozápadě nebylo v jeho centru původní hispánské osídlení. Oproti sousednímu Tucsonu si tedy město dlouhou dobu udržovalo převahu bělošských obyvatel. Přesto nelze zapomenout, že už od založení města bylo vždy zhruba 14 % obyvatel hispánského původu, dobře zdokumentovaná je čtvrt v centru města, která byla srdcem této komunity. Po roce 1913 však byla v rámci modernizační přestavby města postupně zbourána a tamní Hispánci byli přesídleni do *de facto* segregovaného jižního Phoenixu.³

Rozvoj města byl původně postaven na zemědělství, které těžilo z příznivých klimatických podmínek, zejména z dostatku světla a tepla. Limitujícím faktorem

² „State and County Quick Facts“, oficiální stránka U.S. Census Bureau, <http://quickfacts.census.gov/qfd/states/04/0455000.html> (staženo 28. 9. 2010).

³ Alex Oberle a Daniel Arreola, „Resurgent Mexican Phoenix“, *Geographical Review* 98, č. 2 (duben 2008): 3.

však byl přísun vody, který byl pro zemědělství v této velmi suché oblasti vždy klíčový. Zavlažovací kanály z řeky Gila a z řeky Salt přestávaly stačit, a pokud chtělo město růst, muselo zajistit další zdroje vody. To se podařilo jednak vybudováním přehrad na horních tocích řek, jednak díky rozsáhlému projektu Arizonského kanálu, který přiváděl do údolí Phoenixu vodu z řeky Colorado. Závislost města na zajištění vody způsobovala, že vedení města muselo být od počátku schopné efektivně realizovat a administrovat veřejné prospěšné stavby velkého rozsahu.⁴ Tato skutečnost napomohla i tomu, že z hlediska řízení města má Phoenix ojedinělou strukturu – starosta a volení zástupci jmenují administrátora města, kterému sice zadávají úkoly v souvislosti s politickými prioritami, nicméně už pak přímo nezasahují do toho, jakým způsobem jsou tyto úkoly prováděny. Dodnes je Phoenix hodnocen jako město s vysokou efektivitou a otevřeností správě.⁵

Kromě zemědělství byl v první fázi rozvoje města důležitý i turismus. Příjemné klima v zimních měsících a přírodní krásy okolní pouště lákaly do Phoenixu movité osobnosti z východního pobřeží. Omezujícím faktorem rozvoje turismu byla nesnesitelná vedra v letních měsících. Z tohoto hlediska se stal přelomem rozvoj klimatizace, který začal v 50. letech 20. století. Sice se v letních měsících zvýšila spotřeba energie, nicméně se dařilo průběžně pokrývat zvyšující se poptávku. Od zprovoznění jedné z největších jaderných elektráren v USA v Palo Verde nedaleko Phoenixu v roce 1986 je Arizona naopak čistým vývozcem elektrické energie do okolních států.

Se zajištěním zásob vody i chlazení se Phoenix mohl začít rozrůstat do šířky, pozemky na okraji města byly zpravidla levnější než u ostatních metropolí. Růst obyvatelstva byl z velké míry způsobován přistěhovalectvím z jiných oblastí Spojených států. Phoenix vyhledávali jak staří lidé, kteří se na důchod stěhovali za sluncem a teplem a vytvářeli celé sousedské komunity speciálně určené pro starší, tak mladí lidé, které lákalo příznivé klima, exotické okolní prostředí s nedotčenou přírodou i pracovními příležitostmi.⁶

Vedení města tradičně prosazovalo expanzivní politiku zaměřenou na lákání nových přistěhovalců. Původní zemědělská půda v okolí města se tak postupně proměňovala na rezidenční čtvrti. V rámci celkového nárůstu obyvatel se až do

⁴ Kellie Larson, Annie Gustafson a Paul Hirt, „Insatiable Thirst and a Finite Supply: An Assessment of Municipal Water-Conservation Policy in Greater Phoenix, Arizona, 1980–2007“, *Journal of Policy History* 2, č. 1 (2009): 107–137.

⁵ Zhiyong Lan, „Phoenix Is a Benchmark for Excellence“, *PA Time. American Society for Public Administration* 3, č. 21 (březen 2001): 1–5.

⁶ Bruce Luckingham, *Phoenix: The History of a Southwestern Metropolis* (Tucson: University of Arizona Press, 1989).

roku 1980 poměr Hispánců ve městě příliš neměnil a byli koncentrováni v jižní části města. Phoenix byl v té době v porovnání s ostatními městy amerického jihozápadu výjimečný právě vysokým podílem bílých obyvatel, což se projevovalo i zdůrazňováním anglofonních tradic při propagaci města.

Od 80. let 20. století se rychlost růstu města dále zvyšovala.⁷ Přispěl k tomu trend přemísťování firem i lidí z Kalifornie, zejména z Los Angeles. Vysoké ceny pozemků i domů, permanentní dopravní zácpy, všudypřítomný smog i kriminalita výrazně snižovaly kvalitu života v Los Angeles. Oproti tomu mohl Phoenix zpočátku nabídnout výrazně nižší životní náklady, průjezdnější silnice i čistší vzduch.⁸ Nižší náklady nelákaly pouze fyzické osoby, ale do Phoenixu se přesouvaly i velké korporace. Například firma Intel ve městě zaměstnává zhruba 10 000 lidí ve svém supermoderním technologickém a výrobním centru. Výrazná přítomnost amerického letectva v okolí města již od druhé světové války (*Luke Air Force Base*) podpořila letecký průmysl. Dostatek pracovních příležitostí pak působil jako další lákadlo pro přistěhovalce.⁹ Mezi lety 1990 až 2000 vzrostl počet obyvatel v širší metropolitní oblasti Phoenixu o 45 %. Celostátní průměr v tomtéž období činil pouze 15 %. V období 2000–2008 se počet obyvatel Phoenixu zvýšil o dalších 24 %. Z velkých metropolitních oblastí rostlo rychleji pouze Las Vegas s nárůstem obyvatel o 29 %.¹⁰ Graf 1 ukazuje strukturu přírůstku obyvatel podle věkové skupiny a místa narození.

Při takto výrazném růstu není divu, že závratně stouply i ceny nemovitostí. V roce 2008 byl proto Phoenix jednou z oblastí, která byla nejvíce postižena hypoteční krizí. Průměrná cena domu, která činila v roce 2008 až 252 000 USD, v průběhu jednoho roku poklesla o závratných 150 000 USD, mezi lety 2006 a 2009 klesla cena průměrně o 53 %.¹¹ Majitelům tak zůstaly vysoké splátky úvěrů, které už navíc nebyly kryty cenou koupených nemovitostí. Phoenix zažil velké množství tzv. nucených odkupů pro neschopnost dlužníků splácet. Výrazně postiženo bylo odvětví výstavby nových bytů, které zaměstnávalo hodně hispánských dělníků, ať už legálních či nelegálních.¹²

⁷ Patricia Gober, Kevin McHugh a Neil Reid, „Phoenix in Flux: Household Instability, Residential Mobility, and Neighborhood Change“, *Annals of the Association of American Geographers* 81, č. 1 (březen 1991): 80–88.

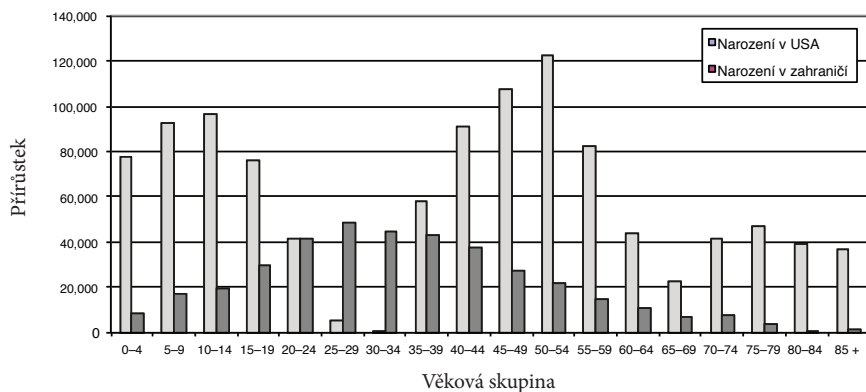
⁸ William H. Carlile, „All anglo no more, a Latin Phoenix rises“, *Christian Science Monitor*, 6. srpna 1997.

⁹ Judith Gans, *Immigrants in Arizona: Fiscal and Economic Impacts* (Tucson: University of Arizona, Udall Center for Studies in Public Policy, 2007), http://udallcenter.arizona.edu/programs/immigration/publications/impact_judy.pdf (staženo 28. 9. 2010).

¹⁰ Viz materiál *Phoenix in Focus, A Profile from Census 2000* (Washington, D.C.: Brookings Institution Center on Urban and Metropolitan Policy, 2003).

¹¹ David Whitford, „What Happened In Phoenix“, *Fortune*, 22. června 2009.

¹² Howard Wial a Richard Shearer, *MetroMonitor. Tracking Economic Recession and Recovery in America's 100 Largest Metropolitan Areas* (Washington, D.C.: Brookings Institution, September 2010).

Graf 1: Změny v počtu obyvatel Arizony mezi rokem 1990 a 2000 (narození v USA vs. narození v zahraničí)

Zdroj: „Arizona: Population by County and Metropolitan Area“, oficiální stránka U.S. Census Bureau, <http://factfinder2.census.gov/faces/tableservices/jsf/pages/productview.xhtml?src=bkmk> (staženo 28. 9. 2010).

Celkově je tedy Phoenix jedním z nejdynamičtějších amerických velkoměst, ve kterém převažují lidé, kteří se ve městě původně nenarodili. Proto je užitečné podrobněji rozebrat, jaké důsledky má v takovém kontextu vysoká míra diversity.

Hlavní důsledky diversity ve městě

V průběhu 80. a 90. let 20. století se ve Phoenixu pomalu zvyšoval podíl obyvatel hispánského původu. Při sčítání lidu v roce 2000 bylo bělochů 54 %, Hispánců 34 %, černochů 4 % a Asiatů 2 %. Od roku 1990 do roku 2000 se podíl Hispánců zvýšil z jedné pětiny na jednu třetinu. Statistiky ukazují, že většina Hispánců se přestěhovala do centrálních oblastí města, kdežto většina bělochů přesídlila na jeho okraje. Podle odhadů demografů však v roce 2010 klesl počet bělošských obyvatel města poprvé pod padesát procent.¹³

Zvýšení podílu hispánského obyvatelstva souvisí s celkovými demografickými trendy, kdy Hispánci mají v průměru více dětí. Legální i ilegální migrace z Mexika tomuto trendu dále napomáhá. Politika federální vlády, která se rozhodla opevnovat hranice nejprve ve větších městech v Kalifornii a Texasu (operace *Hold the Line*

¹³ Anushka Asthana, „Changing Face of Western Cities. Migration Within U.S. Makes Whites a Minority in 3 More Areas“, *Washington Post*, 21. srpna 2006.

a operace *Gatekeeper*) nepřímo vedla k tomu, že se nelegální migrace soustředila na méně hlídané pouštní oblasti v Arizoně. Migranti tedy zpravidla přinejmenším přes Phoenix projížděli, a stále častěji zde i zůstávali.¹⁴ Expanze ve stavitelství zajišťovala dostatek volných pracovních míst i pro nelegální pracovníky. V současnosti se tedy odhaduje, že v celé Arizoně je přibližně 500 000 nelegálních pracovníků, což tvoří téměř 8 % všech obyvatel státu. Z hlediska ekonomicky produktivního obyvatelstva je toto procento ještě vyšší.¹⁵ V samotném Phoenixu je ilegálních imigrantů více než v širší metropolitní oblasti, neboť se usazují především v centrální oblasti, kdežto běloši se soustřeďují spíše v okrajových částech, které jsou často až za administrativními hranicemi Phoenixu.¹⁶

Dramatický nárůst podílu hispánského obyvatelstva se projevil ve veřejném školství, které je značně podfinancováno. V Arizoně připadá na jednoho učitele 19 žáků (více je to pouze v Kalifornii a Utahu), přičemž celonárodní průměr činí 15 žáků na učitele a například ve Vermontu pouze 10. Údaje o celkových financích vynakládaných na jednoho žáka ve veřejném školství tomu odpovídají, v Arizoně to bylo 8 600 USD v roce 2008, celonárodní průměr činil 11 681 USD a například ve státě New York dosahoval až 17 742 USD. Statistiky ohledně dalších finančních ukazatelů shodně ukazují na nedostatek finančních prostředků ve srovnání s okolními státy.¹⁷ I když jsou data agregována za celou Arizonu, lze předpokládat, že v samotném Phoenixu je situace ještě horší než v okolních bohatších předměstských částech.

Data z arizonského ministerstva školství pak jasně demonstrují propastné rozdíly mezi školami v různých částech státu i samotného Phoenixu. V některých školách dosahuje nadprůměrných výsledků ve všech předmětech přes 70 % žáků, v jiných ani ne 2 %.¹⁸ Vzhledem k tomu, že kvalita škol je pro většinu amerických rodičů klíčovou hodnotou, když zvažují přestěhování na nové místo, ukazuje se, že právě nepřipravenost školského systému zahrnout i děti imigrantů sehrává důležitou roli v negativních postojích většinové společnosti k nově příchozím. Podfinancované školy totiž musí řešit nejen vyšší počet dětí ve třídách, ale i zvýšené nároky na výuku angličtiny. V pětině rodin ve Phoenixu se totiž doma hovoří převážně španělsky.

¹⁴ Joseph Nevins, *Operation Gatekeeper: The Rise of the „Illegal Alien“ and the Making of the U.S.-Mexico Boundary* (New York: Routledge, 2002).

¹⁵ Jeffrey S. Passel, *Estimates of the Size and Characteristics of the Undocumented Population* (Washington, D.C.: Pew Hispanic Center, 2005).

¹⁶ Viz materiál *Arizona: Population and Labor Force Characteristics, 2000–2006* (Washington, D.C.: Pew Hispanic Center, 2008).

¹⁷ „Rankings of the States 2009 and Estimates of School Statistics 2010“, oficiální stránka National Education Association Research, www.nea.org/assets/docs/010rankings.pdf (staženo 28. 9. 2010).

¹⁸ „School Report Cards, 2008“, oficiální stránka Arizona Department of Education, <http://www10.ade.az.gov/ReportCard> (staženo 28. 9. 2010).

Neochota státu Arizona přispívat ve větší míře na speciální programy pro děti učící se anglicky skončila složitým soudním případem *Flores v. Arizona*, kde se rodiče španělsky mluvících dětí domáhali navýšení částek z rozpočtu pro tento účel. I když Nejvyšší soud jejich požadavky nakonec v roce 2009 odmítl, medializace případu přispěla k bouřlivé veřejné debatě ohledně výdajů na vzdělávání.

Americká konzervativní média i političtí komentátoři často spojují zejména ilegální imigranty s kriminalitou. Phoenix, přes který velká část ilegálních imigrantů přechází, by tedy měl podle této logiky čelit zvýšené kriminalitě. Obavy ještě zhoršuje válka proti drogovým gangům, kterou vyhlásil mexický prezident Felipe Calderón a která rozpoutala v sousedním Mexiku nebývalou vlnu násilí (podle odhadů bylo od roku 2006 do roku 2011 zabito v této souvislosti přes 50 000 lidí). Vzhledem k úzkým vazbám hispánské komunity ve Phoenixu na Mexiko existovalo nebezpečí, že se vyřizování účtů a únosy snadno přenesou i přes hranice. I když zejména v jižním Phoenixu začaly více operovat gangy, podařilo se kriminalitu ve městě udržet na stabilní úrovni. Nejvíce násilných zločinů se odehrává ve specifických problémových lokalitách v centrálním městě.¹⁹ Dochází však i k únosům, které probíhají podle scénáře známého z Mexika. Oběti jsou často sami Hispánci, kteří mají nějaké napojení na prostředí pašování drog či migrantů. Kromě tohoto znepokojivého trendu však nelze říci, že by míra kriminality byla ve Phoenixu vyšší než v ostatních metropolitách. Od roku 1999 do roku 2009 navíc klesl celkový počet násilných a majetkových trestných činů z 94 312 ročně na 74 838, ačkoliv celková populace města výrazně narostla.²⁰ Sami migranti oceňují, že přístup policie ve Phoenixu je mnohem lepší, než na který jsou zvyklí ze své domovské země.²¹

Rychlý nárůst hispánské populace ve Phoenixu se výrazně odrazil i v politice. Zejména postoj k ilegálním imigrantům je velmi citlivé téma, které arizonskou společnost rozděluje. Požadavky na zpřísnění ochrany hranic se objevují od doby, kdy opevňování hranic v jiných oblastech USA přinutilo ilegální imigranty přecházet přes méně chráněnou hranici do Arizony. Mediálně známá je zejména organizace Jima Gilchrista *Minuteman Project*, která působila především v Arizoně a organizovala dobrovolnické ozbrojené hlídky na podporu ochrany hranic.²² I přes podporu

¹⁹ Viz zprávu „City of Phoenix Police Department Uniform Crime Reporting (UCR)“, červenec 2010, http://phoenix.gov/police/cristat_maps.html (staženo 28. 9. 2010).

²⁰ „UCR Historical Part 1 Violent Crimes“, oficiální stránka Phoenix Police Department, <http://phoenix.gov/police/ucrhistpart1v.pdf> (staženo 28. 9. 2010).

²¹ Cecilia Menjivar a Cynthia Bejarano, „Latino immigrants' perceptions of crime and police authorities in the United States: A case study from the Phoenix Metropolitan area“, *Ethnic and Racial Studies* 27, č. 1 (2004): 120–148.

²² Základní údaje o organizaci jsou k dispozici na <http://www.minutemanproject.com> (staženo 28. 9. 2010).

části obyvatel Arizony, kteří byli frustrováni neschopností federální vlády kontrolovat hranici z Mexikem, tato iniciativa nebezpečně podkopávala monopol státu na legitimní užití síly, a byla proto obecně spíše odsuzována jako příliš radikální.

Svou politickou kariéru na tvrdém postupu vůči ilegálním imigrantům úspěšně založil šerif okresu Maricopa Joe Arpaio, který byl od roku 1992 každé čtyři roky opakovaně zvolen. V posledních letech se proslavil zejména organizováním masivních zátahů na imigranty, ke kterým pravidelně zval i nadšené dobrovolníky bez policejních zkušeností. Tyto medializované akce měly za cíl ilegální imigranty vyděsit (terorizovat), a to za pomoci legálních prostředků. Akce šerifa Arpaia však vyvolávaly rozporuplné reakce, neboť i když byly údajně namířeny pouze proti ilegálním imigrantům, byly jednoznačně zacíleny na hispánskou komunitu ve městě a projevoval se v nich přinejmenším nepřímý rasismus.²³ Často docházelo také k lidským tragédiím, kdy rodiče byli na dlouhé měsíce odděleni od dětí, které samy měly americké občanství. Šerif Arpaio rychle zaplnil věznice, a nechal proto vystavět speciální stanové město, kde nechával v arizonském horku obviněné čekat na projednání jejich případu. Autoritativní metody populárního šerifa se nakonec dostaly do sporu s federálními předpisy a v současné době je Joe Arpaio vyšetřován federálními orgány pro překračování pravomoci, maření spravedlnosti, porušování základních práv a dalších zločinů. Jeho popularita v reakci na tato závažná obvinění výrazně poklesla.

Popularitu radikálních postojů proti ilegální migraci dokresluje široká podpora arizonskému zákonu SB-1070, který zmocňoval místní policii, aby prováděla kontrolu imigračních dokumentů v podstatě pouze na základě etnicity kontrolovaného člověka. Zákon by postihoval také všechny ty, kteří by ilegálním imigrantům jakkoliv napomáhali. I když byla aplikace nejtvrdsších ustanovení zákona odložena předběžným opatřením federálního soudu, vyvolal zákon bouři nevole po Spojených státech i v Mexiku právě pro svůj potenciálně rasový podtón.²⁴ V samotné Arizoně však byl populární, stejně jako jsou stále populární snahy překonat odpor federálních soudů a prosadit ho v původním znění.

Na druhou stranu si politici v Arizoně i Phoenixu uvědomují, že ilegální imigranti podstatně přispívají k ekonomické produktivitě. Oblíbený starosta Phoenixu Phil Gordon (Demokratická strana) vystupuje na podporu práv imigrantů a účastnil se i demonstrací pořádaných proti zákonu SB-1070. Starosta Gordon nakonec vystoupil i proti tvrdým a diskriminačním metodám šerifa Joe Arpaia a omluvil se, že mu trvalo tak dlouho se proti nim postavit. Fakt, že jeho prarodiče

²³ „Still going after them“, *The Economist*, 24. října 2009.

²⁴ Viz publikaci *Hispanics and Arizona's New Immigration Law* (Washington, D.C.: Pew Hispanic Center, duben 2010).

byli židovští přistěhovalci z Litvy, podpořil jeho rozhodnutí kritizovat razantní policejní zásahy proti imigrantům.²⁵ I přes tento postoj zůstává Gordonova popularita na vysoké úrovni. Z hlediska volební geografie ale hraje roli, že v samotném Phoenixu, ve kterém je Gordon volen, je vyšší procento Hispánců než v rozlehlejších okresech Maricopa, který je volebním obvodem šerifa Arpaia. Podobně jako Phil Gordon i bývalá guvernérka státu Arizona Janet Napolitano (Demokratická strana) aktivně vystupovala proti opatřením, která měla za cíl represe vůči ilegálním imigrantům. Přesto zůstala v Arizoně populární a v roce 2006 byla znovu zvolena.

Nejednoznačnost postojů arizonských politiků dokresluje případ republikána Johna McCaina, dlouholetého senátora za Arizonu a neúspěšného prezidentského kandidáta ve volbách v roce 2008. Ještě v letech 2006 a 2007 spolupracoval se svým demokratickým kolegou Edwardem Kennedym na reformě imigračních zákonů, která by umožňovala legalizovat pobyt v USA těm, kteří ve Spojených státech dlouhodobě pracují či zde mají rodinné příslušníky. Po neúspěchu tohoto pokusu o reformu přistěhovaleckého zákonodárství byl McCainovi jeho kompromisní postoj vyčítán ze strany výrazně protiimigračních republikánů. Obavy o znovuzvolení v roce 2010 pak senátora přiměly k posunu, kdy začal zastávat mnohem tvrdší linii než dříve (včetně nepřímé podpory zákona SB-1070).

Komplexnost situace ve Phoenixu dokládají i případy, kdy vznikají konflikty mezi bilingvními Hispánci žijícími ve městě již delší dobu a čerstvě příchozími imigranty. Ti si udržují mnohem užší kulturní i sociální vazby na Mexiko a jejich životní styl se značně liší. Termín Hispánci je tedy leckdy zavádějící, neboť mezi těmito dvěma skupinami jsou značné rozdíly.²⁶

Nárůst diverzity je jasně patrný na vývoji mediální scény ve Phoenixu. Růst hispánské populace zapříčinil dynamický rozvoj médií zaměřených na tuto skupinu, a to jak na úrovni kabelové televize (KTVW jako pobočka *Univisión*), tak rádia (pro hispánskou komunitu vysílá 13 stanic, například KHOT, KQMR, *Recuerdo* a KLNZ-FM). Zadavatelé reklamy si dobře uvědomují potenciál médií orientovaných na Hispánci, kteří tvoří nejrychleji rostoucí demografickou skupinu ve městě.²⁷ Z hlediska integrace přistěhovalců však široké spektrum médií, z nichž některá jsou výhradně ve španělštině, spíše zdůrazňuje rozdíly mezi jednotlivými skupinami. Z tohoto pohledu je naopak nadějná existence populárních bilingvních stanic, které jsou zaměřeny na Hispánci žijící ve Phoenixu již delší dobu.

²⁵ Rebecca Spence, „Phoenix Mayor Challenges Popular Sheriff’s Anti-Immigration Tactics“, *Forward*, 24. července 2008, <http://www.forward.com/articles/13849/#ixzz10pR6n7Xj> (staženo 28. 9. 2010).

²⁶ Yvonne Wingett, „Latinos, Migrants Face Clash of Cultures“, *Arizona Republic* [Phoenix], 7. října 2004, příloha B, 1 a 2.

²⁷ Kevin Downey, „Phoenix“, *MediaWeek*, 22. října 2007.

Závěr: problémy diverzity a jejich řešení ve specifickém kontextu

Prudká změna poměru mezi Hispánci a bělochy, blízkost mexické hranice, poloha na hlavní trase ilegální imigrace, to všechno by podle některých komentátorů mělo z Phoenixu vytvořit odstrašující příklad lokality, která je přímo zasažena důsledky příliš liberální imigrační politiky. Pokud se však podíváme na situaci ve Phoenixu podrobněji, vidíme, že se jedná o moderní fungující metropoli, která má obdobné problémy jako jiná velká města v USA.

Znepokojivé jsou však ve Phoenixu především dva trendy. Zaprvé je to podfinancování vzdělávacího systému, který nedokáže zachytit rostoucí množství hispánských přistěhovalců a poskytnout jim kvalitní vzdělání. Takový stav má pak i dlouhodobé negativní důsledky, neboť tuto skupinu sociálně marginalizuje a prohlubuje existující socioekonomické rozdíly. V situaci, kdy jsou školy z velké části financovány z místních zdrojů, je situace zvláště špatná v chudších čtvrtích, kam přichází i nejvyšší počet imigrantů. Neznalost anglického jazyka ze strany žáků pak vyžaduje další zdroje, které na školách chybí. Pokud se nepodaří zlepšit poskytování základního vzdělání všem, hrozí ještě hlubší rozdělení společnosti, které bude nepřímo kopírovat etnický původ. Přeplněné školy poskytující nekvalitní vzdělání dávají obyvatelům argument, proč je třeba postupovat proti ilegální imigraci co nejtvrdějším způsobem.

Druhým znepokojivým faktorem je naopak agresivní postup místních orgánů proti ilegálním imigrantům. Zejména snaha o to, aby represe a diskriminace migrantů měla legální a institucionalizovaný základ, není do budoucna dobrým znamením, neboť potenciálně umožní složkám státu zcela legálně vytvořit odlišný právní režim pro jednu nadřazenou a jednu podřazenou skupinu obyvatel. Protesty proti takovému přístupu jak v Arizoně, tak v USA však ukazují, že ani ve Phoenixu není tento přístup přijímán jednoznačně kladně.

Z hlediska diverzity je v případě Phoenixu třeba určit, nakolik je důvodem rasové intolerance samotná koexistence různých etnických skupin na jednom místě a jakou roli v ní hraje právě pokračující zvýšená míra imigrace. Z hlediska fungování města se zdá, že samotná diverzita není nepřekonatelným problémem, i když stále dochází k vysoké míře více méně dobrovolné segregace jednotlivých skupin.²⁸ Zvýšená imigrace hispánských přistěhovalců ale vytváří situaci, kdy je možné legálně vytvořit diskriminační prostředí, které postihuje pouze ilegální imigranty (a nepřímo všechny jejich rodinné příslušníky), nicméně prakticky je

²⁸ Bob Bolin, Sara Grineski a Timothy Collins, „The Geography of Despair: Environmental Racism and the Making of South Phoenix, Arizona, USA“, *Human Ecology Review* 12, č. 2 (2005): 156–168.

zaměřeno pouze proti jednomu etniku. Zejména příslušníci americké krajní pravice pak automaticky spojují obranu země proti imigraci s udržení dominantního postavení bělošského etnika. Hranice mezi ostrou protiimigrační rétorikou a nepřímým rasismem je v těchto případech velmi tenká.

Při hodnocení arizonských protiimigračních opatření nesmíme zapomínat na to, že Phoenix byl výrazně postižen hypoteční krizí a zejména stavebnictví zaměstnávající ilegální pracovníky zažilo dramatický propad. Existuje velké množství historických precedentů ukazujících, že ke zostření protiimigračních nálad dochází v přímé souvislosti s ekonomickou krizí. Zaměření na ilegální imigranty odvede pozornost od pochybení politiků i ekonomů a nabídne jednoduché vysvětlení problémů založené na psychologicky atraktivním rozdělení my versus oni. Paradoxně právě imigranti patřili ke skupině, která byla krizí reálně postížena nejvíce – část se jich kvůli nemožnosti sehnat práci vrátila zpět do Mexika. Lze tedy předpokládat, že pokud lokální ekonomika opět poroste a bude potřebovat levnou pracovní sílu, protiimigrační nálady se opět otupí.

I přes výše zmíněné problémy se tedy ukazuje, že efektivní soužití bělochů s Hispánci v jednom městě není pouhou nerealistickou utopií, a to i v situaci, kdy Hispánci budou tvořit ve městě většinu. V případě Phoenixu může být výhodou, že se větší část obyvatel přistěhovala do města nedávno (ať už z jiných míst USA nebo z Mexika) a že starousedlíků je pouze menšina. Zaměření na řešení konkrétních lokálních problémů může takovému výsledku pomoci. Nebezpečím je kromě dlouhodobých strukturálních problémů ve vzdělávání i nepřímý bílý rasismus, který se projevuje radikálními protiimigračními postoji a společnost ve Phoenixu zbytečně polarizuje.